

28.01.2019

Asia/22

§ 84

Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kaupunkistrategiahanke

HEL 2018-012167 T 00 01 01

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle kahdeksi viikoksi.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli Mukana-ohjelman projektipäällikkö Katja Rajaniemi.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian kahdeksi viikoksi pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Liisa Pohjolainen, kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja, puhelin: 310 86200
liisa.pohjolainen(a)hel.fi
Katja Rajaniemi, projektipäällikkö, puhelin: 310 23625
katja.rajaniemi(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy liitteenä olevan lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn strategiahankkeen 2017-2021 (Mukana-ohjelma) ja sen viestintäsuunnitelman ohjeellisena asiakirjana Helsingin kaupunkistrategia 2017-2021:ssä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Samalla kaupunginhallitus kehottaa kaikkia toimialoja ja kaupunginkansliaa yhteistyössä edistämään Mukana-ohjelman toimenpiteiden toteuttamista.

Esittelijän perustelut

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Helsingin kaupunkistrategian 2017-2021 kokouksessaan 27.9.2017 (§ 321). Strategiassa todetaan, että nuorten syrjäytymiskierre, erityisesti koulutuksesta ja työstä, on yhteiskuntamme vakavimpia ongelmia ja huolestuttava seuraus metropolialueilla koro-rostuvasta polarisoitumiskehityksestä. Ongelman lievittäminen on tärkeää niin inhimilliseltä kuin taloudelliselta kannalta sekä kaupungin tur-

vallisuuden, viihtyisyyden ja elinkeinopoliittisten intressien edistämiseksi. Strategian kunnianhimoisena tavoitteena on pitää jokainen nuori mukana.

Strategian kärkihankkeen tavoitteena on pureutua haasteeseen entistä kokonaisvaltaisemmin ja kunnianhimoisemmin. Uusien toimintamallien kehittämisessä Helsingillä on myös erityinen intressi olla edelläkävijä syrjäytymisestä aiheutuvien ongelmien ja haasteiden tyypillisesti kasautuessa erityisesti suuriin kaupunkkeihin.

Mukana-ohjelman valmistelussa syrjäytymisen haastetta on lähestytty perinteisen ongelmalähtöisen tarkastelun sijaan systeemisestä tulokulmasta. Käynnistyvällä ohjelmalla pyritään muovaamaan järjestelmää, prosesseja ja toimintamalleja syrjäytymisen juurisyytä poistaviksi ja lieventäviksi toimintatavoiksi.

Mukana-ohjelma on kokonaisvaltainen ohjelma, jonka toiminta kattaa kaikki kaupungin toimialat ja jonka tavoittelemat muutokset ovat kaupunkitasoisia. Ohjelman toteuttamisessa kaupunki kumppanoituu myös syrjäytymisen haastetta ratkovieen verkostojen, järjestöjen ja muiden kaupungin ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Kaupunkistrategian linjauksen mukaan projektin aikana selvitetään erityisesti ylisukupolvista syrjäytymistä ja sen torjunnan keinoja.

Helsingin kaupungin johtoryhmä on ohjannut nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kaupunkiyhteisen strategiahankkeen operatiivisen vetovastuun kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on laatinut yhdessä muiden toimialojen, kaupunginkanslian, sidosryhmien ja kaupunkilaisten kanssa ehdotuksen Helsingin kaupungin lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyn kaupunkistrategiahankkeesta vuosille 2017-2021.

Mukana-ohjelman tavoitteet

Tilastot osoittavat nuorten hyvinvoinnin polarisoituneen: osalla menee hyvin, osa voi huonosti ja on vaarassa jäädä ulkopuolelle. Vaikka syrjäytymisen ehkäisemiseksi on tehty paljon työtä, ongelma on edelleen merkittävä.

Syrjäytyminen on usein kasauma vastoinikäymisiä ja huonoja lähtökoh-
tia. Riskit sekoittuvat nuorella vyyhdiiksi, josta on vaikea erottaa, mikä tekijä on syrjäytymisen alullepanija. Syrjäytymistä ehkäisevillä tekijöillä on suuri merkitys lasten ja nuorten elämässä.

Mukana-ohjelman tavoitteena on saada aikaan systeeminen muutos, jonka myötä lasten ja nuorten syrjäytyminen, syrjäytymisen periytyminen ja alueellinen eriytyminen vähenevät Helsingissä. Olemassa ole-

van tutkimustiedon, viranomaistiedon ja nuorilta kerätyn kokemustiedon perusteella keskeisiksi pääsyiksi ylisukupolviselle syrjäytymiselle on tunnistettu:

- yksinäisyys ja ulkopuolisuus
- turvaton lapsuus
- peruskoulun jälkeisen tutkinnon puuttuminen
- lapsuuden ajan köyhyys

Pääsystä on johdettu Mukana-ohjelman tavoitteet, jotka muodostavat neljä toimenpidekokonaisuutta ja sisältävät seuraavan määrän toimenpiteitä:

1. Jokaisella lapsella ja nuorella on sosiaalisia suhteita ja tunne kuulumisesta. (10 toimenpidettä)
2. Jokaisella lapsella ja nuorella on vähintään yksi turvallinen aikuinen. (9 toimenpidettä)
3. Jokaiselle nuorelle turvataan peruskoulun jälkeinen koulutus. (6 toimenpidettä)
4. Lapsuuden köyhyys ei määritä liaksi tulevaisuutta ja mahdollisuuksia. (7 toimenpidettä)

Syrjäytymistä ehkäisevien toimenpiteiden vaikutukset syntyvät pienten tekojen kokonaisuudesta, jotka yhdessä muodostavat vaikuttavia interventioita. Näiden interventioiden löytämiseksi noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Oikea-aikaisuus: Tunnistetaan ja tuetaan riittävän varhain niitä perheitä, lapsia ja nuoria, joiden hyvinvoinnin ja osallisuuden toteutumiseen kaikille yhteiset palvelut eivät riitä. Toimenpiteiden oikea-aikaista kohdentamista ohjataan tarkastelemalla, milloin interventio on vaikuttavin.
- Kohderyhmänäkökulma: Tunnistetaan ja kuullaan ihmisryhmiä ja identiteettejä, jotka ovat erityisen haavoittuvassa asemassa tai joille huono-osaisuutta kasaantuu - kuten maahanmuuttajat, vammaiset lapset ja nuoret, kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret, sukupuolivähemmistöt. Tarvittaessa kohdennetaan toimenpiteitä ja resursseja yhdenvertaisuuden periaatteiden toteutumiseksi (myönteinen erityiskohtelu).
- Yhteistoimijuus ja yhteistyö: Kaikkien toimialojen oleelliset toimijat sekä sidosryhmät toimivat yhdessä yli hallinnollisten rajojen silloin, kun ollaan tekemisissä yhteistyötä vaativien asioiden kanssa.
- Saavutettavuus: Varmistetaan, että palvelumme ovat asiakaslähtöisiä ja helposti saavutettavia eivätkä leimaa asiakkaita.

- Tutkimusperusteisuus: Tutkimustieto ohjaa ohjelman suuria linjoja ja perustelee mahdollisuuksien mukaan toimenpiteiden valintaa, tarvetta ja kohdentumista. Tutkimustiedon puute ei saa estää ohjelman toiminnan kohdentamista tai uudenlaisten kokeilujen toteuttamista, koska esimerkiksi kaikista vähemmistöistä ei saada eriteltyä tutkimustietoa.

Suunnitelmaan sisältyy sekä systeemiseen muutokseen tähtääviä suurempia toimenpiteitä, jotka kohdennetaan alueellisesti, että nykyisten palveluiden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä, jotka kohdentuvat laajemmin koko kaupungin alueella.

Ohjelman toteuttaminen

Ohjelman toimenpiteitä toteutetaan kaikilla kaupungin toimialoilla ja kaupunginkansliassa.

Toimenpidesuunnitelma päivittyy hankkeen edetessä, sillä systeemiset ratkaisut vaativat pitkäjänteistä yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Ohjelman toimenpiteet kohdistuvat yksilöihin ja lähiyhteisöihin; alueta- salla keskitytään erityisesti alueille, joille huono-osaisuus on kasaantunut sekä kaupunkitasolla syrjäytymistä aiheuttaviin rakenteisiin, toimintatapoihin ja asenteisiin.

Kaupunkistrategiassa tavoitteeksi on myös asetettu Helsingin kaupunginosien välisen eriytymisen väheneminen ja kaupunginosien välisen hyvinvointierojen kaventuminen.

Toiminta-alueiksi systeemistä muutosta tavoittelevissa toimenpiteissä on valittu Mellunmäki, Kontula, Meri-Rastila, Malmi, Kannelmäki ja Malminkartano. Aluevalinnat on tehty huono-osaisuutta ennakoivista teki- jöistä kerättyyn dataan perustuen. Ohjelman aluevalintoihin liittyy myös kaupunkiympäristön toimialan täydennysrakentamista, joilla voidaan yleisesti nostaa alueiden profilia ja vahvistaa alueiden myönteistä kehitystä.

Strategiahankkeen koordinaatio ja johtaminen

Mukana-ohjelman tavoitteissa onnistuminen edellyttää poikkeuksellisen laajaa koordinaatiota ja yhteistyötä niin kaupungin sisällä kuin ulkopuolisten kumppaneiden kanssa. Kuitenkin on yhtä tärkeää, että ohjelmalla on myös selkeä keskitetty vastuutaho ja ohjausryhmä, joka viime kädessä huolehtii ohjelman vaikuttavuudesta ja etenemisestä.

Strategiahankkeessa työskentelee työparina projektipäällikkö ja projekti-koordinaattori valtuustokauden loppuun saakka. Heidän tukenaan toimii toimialojen ja kanslian edustajista sekä ulkopuolisista asiantuntijois-

28.01.2019

ta muodostettu hankkeen ohjausryhmä, joka projektijohdon kanssa vastaa siitä, että asetetut toimenpiteet etenevät aikataulussa. Projektijohdon tehtävänä on myös säännöllisesti arvioida työn tuloksia ja vaikuttavuutta sekä kehittää ohjelmaa eteenpäin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja raportoi Mukana-ohjelman edistymisestä kaupungin johtoryhmälle säännöllisesti. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan myös kaupunkitasoisilla ja toimenpidekohtaisilla mittareilla.

Kaupunginhallitus saa katsauksen strategiahankkeiden etenemisestä vuosittain. Kaupunginvaltuustolle esitellään kaikkien kaupunkiyhteisten strategiahankkeiden sisältöä vuoden 2019 alussa.

Päätösperuste

Hallintosäännön 8 luvun 1§ mukaan kaupunginhallitus asettaa kaupungin toimielimille, keskushallinnolle ja toimialoille tavoitteita ja seuraa niiden toteutumista.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Liisa Pohjolainen, kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja, puhelin: 310 86200
liisa.pohjolainen(a)hel.fi
Katja Rajaniemi, projektipäällikkö, puhelin: 310 23625
katja.rajaniemi(a)hel.fi

Liitteet

1 MUKANA-ohjelman projektisuunnitelma

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kaupunkiympäristön toimiala
Sosiaali- ja terveystoimiala
Kaupunginkanslia